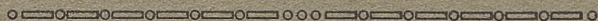

KONGREGACYA KUPIECKA

stoł. król. m. Krakowa

założona za panowania Władysława Jagiełły, króla polskiego
w r. 1410 przez Jerzego Morsteina, kupca i rajcę krakowskiego.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

RADY KONGREGACYI KUPIECKIEJ

ZA ROK 1906.

W KRAKOWIE, W DRUKARNI „CZASU“.

4078

KONGREGACYA KUPIECKA STOŁ. KRÓL. M. KRAKOWA

ZAŁOŻONA ZA PANOWANIA WŁADYSŁAWA JAGIELŁY, KRÓLA POLSKIEGO

W ROKU 1410,

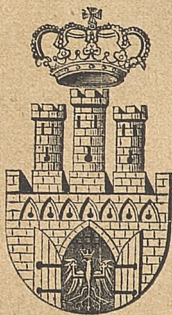
PRZEZ JERZEGO MORSTEINA, KUPCA I RAJCĘ KRAK.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

RADY KONGREGACYI KUPIECKIEJ

ZA ROK 1906.

W KRAKOWIE, W DRUKARNI „CZASU“

1907.

BIURO KONGREGACYI KUPIECKIEJ

ulica Kopernika L. 20.

otwarte codziennie od 3. do 5. popoł. z wyjątkiem niedziel i świąt.

NAKŁADEM KONGREGACYI KUPIECKIEJ.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

RADY KONGREGACYI KUPIECKIEJ

ZA ROK 1903.

Ogólne Zgromadzenie Kongregacyi kupieckiej w dniu 11 lutego 1906 wybrało:

Starszym: WP. *Henryka Schwarza*, radcę cesarskiego i radcę miejskiego.

Podstarszym: WP. *Jana Kwiatkowskiego*, radcę cesarskiego i radcę miejskiego.

Podskarbidm: WP. *Wiktora Suskiego*, radcę cesarskiego i radcę miejskiego.

Radcami Kongregacyi:

WP. *Jana Kantego Federowicza*, pośła na Sejm i radcę miejskiego.

WP. *Dr. Henryka Szarskiego*, radcę miejskiego.

„ *Augusta Porębskiego*, radcę cesarskiego.

„ *Leona de Schildenfeld Schillera*, radcę ces.

„ *Marcelego Dutkiewicza*.

„ *Józefa Jawornickiego*, radcę miejskiego.

„ *Karola Krupińskiego*, radcę cesarskiego.

„ *Zdzisława Zdanowicza*.

Urząd prefekta Archikonfraterni kupieckiej przy kościele św. Barbary pełni WP. *Władysław Fischer*.

Do Komisji kontrolującej wybrani:

WPP. *Franciszek Lenert* i *Adolf Ryglicki*.

Delegatami do Zarządu Akademii handlowej:

WPP. *Jan Kwiatkowski* radca ces. i *Dr. Henryk Szarski* radca miejski.

Delegatem do Komisji egzaminacyjnej na kursie handlowym przy szkole wydziałowej żeńskiej św. Scholastyki:

WP. *Wiktor Suski*.

Komisję egzaminacyjną stanowi Rada Kongregacyi, która deleguje do egzaminu na pomocników handlowych dwóch członków z odnośnych gałęzi handlu (uchwała Rady z d. 28 lutego 1903).

Komisya nadzorcza Biura pracy:

Przewodniczący: Radca ces. *Jan Kwiatkowski*.

Członkowie: *Dutkiewicz Marcełi*; *Porebski August*, radca ces.; *Dr. Henryk Szarski*; *Schiller Leon*, radca cesarski; oraz reprezentant młodzieży handlowej.

W roku 1906 odbyło się: jedno Ogólne Zgromadzenie; sześć posiedzeń Rady; posiedzeń gromadzieckich trzy.

Na Zgromadzeniu Ogólnem w dniu 11 lutego 1906 roku przyjęto w poczet członków czynnych:

P. Romana Różeckiego, ur. 27 czerwca 1866 r. w Brzozówce, pow. kieleckiego w Królestwie Polskiem, b. urzędnika Banku Galicyjskiego dla handlu i przemysłu, a od stycznia 1906 r. współwłaściciela składu lamp „R. Ditmara“ w Krakowie.

P. *Józefa Antoniego Schwartza*, ur. 6 lipca 1870 roku we Włoszczowie w Królestwie Polskiem, od 6 czerwca 1900 r. właściciela handlu bielizny „pod Kościuszką“.

W poczet członków uczestników przyjęto:

PP. *Emilię z Góreckich Bielakową* oraz *Helene z Bielaków Adelmanową*, współwłaścicielki handlu żelaznego „pod Złotym Lwem“ pod firmą „Tomasz Górecki“ w Krakowie.

Nadto na podstawie nowego statutu przyjęła Rada Kongregacyi w dniu 18 maja 1906 r. na członka czynnego P. *Stanisława Nikla*, ur. 30 października 1875 r. w Dobczycach koło Wieliczki, a od roku 1900 właściciela handlu korzennego przy ul. Zwierzynieckiej.

Z końcem roku 1905 należało do Kongregacyi kupieckiej członków czynnych 88; uczestników 5; nieczynnych 1. Razem 94 członków.

W roku 1906 przybyło 3 członków czynnych. 2 uczestników. Razem 5.

W ciągu roku 1906 ubyło: członków czynnych 1; wykreślono 1. Razem 2.

Z końcem przeto 1906 roku było członków: 1 honorowy: 89 czynnych; 7 uczestników; 1 nieczynny. Razem 97 członków.

Do księgi uczniów wpisano w ciągu roku 1906 11-tu praktykantów handlowych; wyzwolono zaś i wciągnięto do księgi pomocników (subjektów) handlowych 13-tu, którzy też na podstawie orzeczenia Komisji egzaminacyjnej otrzymali świadectwa wyzwolin z Kongregacyi kupieckiej, a mianowicie:

1. Czechowski Mieczysław (kolon.); 2. Etgens Stanisław (galant.); 3. Hanula Wacław (papier); 4. Morawski Romuald (galant. drobiazg.); 5. Możdżech Antoni (kolon.); 6. Nurek Maksymilian (delikat.); 7. Otrębski Michał (dywanów i pościeli); 8. Pająk Ignacy (galanter.); 9. Straszewski Michał (kolon.); 10. Szczurowski Maryan (wyroby metalowe); 11. Wojas Franciszek (kolon.); 12. Więżlewicz Jan (galant.); 13. Zając Władysław (kolon.) — dwóch uczniów reprobowano.

Do Dziennika podawczego Kongregacyi kupieckiej wpłynęło w ciągu 1906 roku 263 spraw.

Ogólne Zgromadzenie w dniu 11 lutego 1906 r. na wniosek Dr. Henryka Szarskiego uchwałą powziętą jednomyślnie, mianowało WP. Jana Władysława Fischera; Członkiem honorowym Kongregacyi kupieckiej, a to w uznaniu Jego zasług, jako długoletniego Podstarszego Kongregacyi, oraz Prefekta Archikonfraterni kupieckiej. Kupiectwo krakowskie aktem tym pragnęło dać również wyraz szczególnej czci i sympatyi koleżeńskiej dla jednego z najpoważniejszych przedstawicieli starych domów handlowych krakowskich, zacnego obywatela i wiernego syna starego Krakowa, a jestto najwyższe odznaczenie, jakim obdarzyć może obywatela i kupca nasza Kongregacya. Od roku 1777 udzielono tego rodzaju odznaczenie zaledwie cztery razy. Dyplom członka honorowego, artystycznie wykonany, wręczyła Panu Władysławowi Fischerowi delegacya Rady, złożona z PP. Starszego, Henryka Schwarca; Podstarszego, Jana Kwiatkowskiego i Podskarbiego, Wiktora Suskiego w Jego siedzibie w Bronowicach.

Z upoważnienia Rady przesłał Starszy imieniem Kongregacji kupieckiej w dniu 50-tej rocznicy ślubu Czcigodnego b. Prezydenta miasta WPana Józefa Friedleina pismo z wyrażeniem życzeń od kupiectwa krakowskiego. Pan Friedlein nadesłał osobne pismo z podziękowaniem i prośbą zakomunikowania tegoż Członkom Kongregacji.

Wskutek uchwały Ogólnego Zgromadzenia w dniu 11 lutego b. r. uległ statut Kongregacji dalszym zmianom, a mianowicie zniżono dotychczasową opłatę wpisową z 50 kor. na 25 kor., aby jak to odnośny wnioskodawca twierdził, ułatwić przystąpienie do Kongregacji reszcie kupców młodszych dotąd poza obrębem Kongregacji pozostających, co niestety nie odniosło przypuszczalnych skutków pomyślnych.

Dalsza zmiana uzupełnia statut dawny postanowieniem w § 9, że Ogólnemu Zgromadzeniu przysługuje prawo podniesienia wkładki miesięcznej aż do podwójnej wysokości.

Wreszcie ostatnia zmiana dotyczy pomnożenia liczby radców Kongregacji do 10-ciu prócz Starszego, Podstarszego i Podskarbiego.

C. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 16-go listopada 1906 r. L. 147.220/XI. zatwierdziło powyższe zmiany statutu Kongregacji kupieckiej.

Na Ogólnem Zgromadzeniu uchwalono wnieść petycję do Koła polskiego, aby swoim wpływem poparło projekt ustawy przemysłowej, przedstawiony przez Rząd radzie Państwa, zwłaszcza tę część ustawy, która traktuje o uzdolnieniu fachowem w zawodzie kupieckim (Befähigungsnachweis) Petycye takie, jaką wniosła Kongregacya do

Koła Polskiego i do Izby Panów przesłały do Parlamentu rozliczne korporacye i gremia kupieckie w Austryi. Ustawa uchwaloną została przez Parlament, a po wielu perypetyach z małemi zmianami przeszła w Izbie Panów. Złe zrozumienie jednak stosunków i interesów kupiectwa w naszych miastach większych, przez czynniki decydujące w Kole polskiem a także w Radzie Państwa spowodowało, że ustawa ta w naszym kraju wyjątkowo nie wyda tak rychło spodziewanych wyników, to jest podniesienia i rozwoju stanu kupieckiego w Krakowie i miastach galicyjskich.

Przedewszystkiem przepis o dowodzie uzdolnienia nie obejmuje wszystkich gałęzi handlu częściowego (detalicznego), lecz stosuje się tylko do handli tż. mieszanych: towarów kolonialnych i korzennych, wreszcie materyałowych. O innych gałęziach handlu ustawa wcale nie wspomina. Dowód uzdolnienia stanowi świadectwo odbycia nauki, jako praktykanta, dalej świadectwo pracy w handlu po odbytej nauce co najmniej lat dwa, razem w naszych np. warunkach wymagany czas praktyki obejmować będzie 6 do 7 lat; według ustawy czas ten obliczony conajmniej na lat 5.

Czas nauki i praktyki zastąpić może uczęszczanie i ukończenie szkoły handlowej z zastrzeżeniem odbycia praktyki w handlu przynajmniej przez rok jeden.

Czas wejścia w życie ustawy oznaczono na 6 miesięcy po jej ogłoszeniu we wszystkich krajach koronnych.

Dla Galicyi i Bukowiny uczyniono jak zwykle wyjątek, gdyż przepisy o handlu częściowym (de-

talicznym) wejść w życie dopiero za osobnem rozporządzeniem ministeryalnem, a więc w czasie nie dającym się bliżej określić. Jeśli kupiectwo nasze nie prawie na nowej ustawie nie zyskało, to z żalem zaznaczamy, że zawdzięczyć to może jedynie reprezentantom kraju naszego, którzy niestety zbyt gruntowną znajomością stosunków handlowych i przemysłowych wcale się nie odznaczają.

W sprawie ścisłego wykonywania ustawy o spoczynku niedzielnym z r. 1905, którą Magistrat krakowski rozporządzeniem wykonawczem nie do poznania wykoszławił i zmienił, czyniła Kongregacya kupiecka usilne starania, aby Magistrat błąd swój naprawił a rozporządzenie wyżej wspomniane tak sprostował, iżby nie pozostawiało żadnych furtok, służących do obejścia ustawy, którą poważne kupiectwo naszego miasta chce i ma prawo widzieć wykonywaną ściśle bez restrykcyi. Starania, przedstawiania na właściwem miejscu przez Radę Kongregacyi, aby sprawę tę ostatecznie uporządkować, nie doprowadziły do żadnego wyniku i dotąd nie jest jeszcze załatwioną. Przyczyny tej zwłoki nie są Radzie znane.

Gremium wiedeńskiego kupiectwa (Gremium der Wiener Kaufmannschaft) zawezwało Kongregacyę do wspólnej akcyi przeciw uchwalonej już w Radzie Państwa przez Izbę deputowanych ustawie o zaopatrzeniu na starość urzędników prywatnych (Pensionsversicherung), pod którą to ustawę podciągnięto także pomocników handlowych. Ustawa ta obciąża kupiectwo znacznymi opłatami i ciężarami, przed którymi bronić się należało, uzyskać następstwa lub ulgi i w tym celu zapropono-

nowało wiedeńskie Gremium kupieckie wniesienie petycyi do Izby Panów przez wszystkie Gremia kupieckie w Austrii. Rada Kongregacyi na posiedzeniu w dniu 24 marca b. r. uchwaliła jednomyślnie przystąpić do tej akcyi i petycyę żadaną wysłała.

„Verband deutscher Kaufleute in Böhmen“ i „Verband der Wiener Kaufleute“ wezwały Kongregacyę do udziału w akcyi przeciw Stowarzyszeniom spożywczem. Rada Kongregacyi na posiedzeniu 19 maja b. r. po dłuższej dyskusyi uchwaliła do rzeczonej akcyi przystąpić, lecz uchyliła się od jakiegokolwiek udziału w projektowanej demonstracyi Stowarzyszeń kupieckich przeciw związkowi spożywczym, jaka odbyć się miała przed gmachem parlamentu w maju b. r., gdyż demonstracyę taką uważa za uchybiającą stanowi kupieckiemu, a skutek za problematyczny.

W roku bieżącym Gremium wiedeńskiego kupiectwa podniosło w osobnej odezwie do Gremiów w państwie rozesłanej, konieczność utworzenia Ogólnego Związku Gremiów kupieckich w Austrii i zaprosiło Kongregacyę do przystąpienia.

Rzecz poruszona przez tak poważną kupiecką reprezentacyę nie doczekała się tego roku ostatecznego załatwienia z powodu, że jeden z członków Rady zwrócił uwagę na to, iż Związek niemieckich kupców w Czechach z siedzibą w Cieplicach, sprawą utworzenia Związku ogólnego już dłużej się zajmuje i dlatego należałoby wprzód z tymże Związkiem prowincjonalnym niemieckim się porozumieć, aby akcyja się nie rozstrzelała. Rokowania w tej mierze wnioskodawca wziął na

siebie bez pozytywnego jednak dotąd rezultatu tak, że nie jesteśmy nawet w możności przedstawić, w jakim stadyum znajduje się obecnie sprawa przystąpienia Kongregacyi kupieckiej do Ogólnego Związku Gremiów kupieckich w Austrii, proponowanego przez Gremium wiedeńskie.

Gremium wiedeńskiego kupiectwa nadesłało obszerny memoriał w sprawie dowozu bydła z zagranicy państwa, a tem samem położenia tamy wzrastającej drożyznie mięsa. Odezwa Gremium zachęca Korporacye kupieckie do wzięcia udziału w akcji względnie poparcia postulatów, których spełnienia domaga się od Rządu. Mimo, że Rada z góry już była przekonaną o bezowocności zabiegów Gremium wiedeńskiego wobec przemożnego wpływu agraryuszy, to jednak ze względu na solidarność, przystąpiła do akcji i memoriał uzupełniony uwagami ze strony Kongregacyi do Ministerstwa wysłała.

Korporacya kupców chrześcijańskich (polskich) w Poznaniu nadesłała, jak to co roku czyni sprawozdanie za rok 1905/6, tudzież nowe swoje ustawy (statut) wreszcie nadesłała obficie illustrowane wydawnictwo pod tytułem: „Przemysł i handel Wielkopolski, Prus zachodnich i Szląska“ I. zeszyt. To ostatnie jest niejako inwentaryzacją domów handlowych i zakładów przemysłowych polskich pod zaborem pruskim. Myśl to świetna, co ze szczerem uznaniem podnieść na tem miejscu uważaliśmy za potrzebne.

Na żądanie Magistratu w sprawie doręczania depesz telegraficznych i wysyłania przez stację kolei północnej, Rada Kongregacyi w dniu 2 marca

b. r. oświadczyła się za uwolnieniem kolei północnej od obowiązku doręczania telegramów prywatnych poza obrębem dworca kolejowego, gdyż i tak depesze takie doręczane były ze znacznem opóźnieniem, a doręczane przez urząd pocztowy na dworcu z pewnością rychlej znajdą się rękach adresatów. Stacya kolei północnej ma obowiązek depesze nadchodzące natychmiast do c. k. urzędu poczt i telegraf. przetelegrafować.

Na żądanie kilku członków Kongregacyi, a właścicieli handli bielizny, zwołał Starszy zgromadzenie wszystkich kupców tej gałęzi, celem ustalenia cen bielizny z powodu podrożenia tych artykułów w fabrykach. Zgromadzeni zobowiązali się solidarnie do przestrzegania jednolitego cennika.

Stowarzyszenie gospodnio-szynkarskie nadesłało wyjaśnienie, jakich pomocników handlowych uważać należy za pomocników szynkarskich. Wyjaśnienie to brzmi, jak następuje:

„W handlach korzennych i delikatesów, potączonych z przemysłem gospodnio-szynkarskim należy uważać za pomocników gospodnio-szynkarskich tych wszystkich, którzy pracują w tych przemysłach w czasie, kiedy dla handli obowiązuje spoczynek niedzielny po myśli ustawy z dnia 16 stycznia 1895 Dz. u. p. Nr. 21 i ustawy z dnia 18 lipca 1905 Dz. u. p. Nr. 125 Obw. c. k. Namiestnictwa z dnia 26 października 1905 L. 6690/62 (III A/23).“

Przytoczone co dopiero wyjaśnienie Stowarzyszenia gospodnio-szynkarskiego jest wyraźne i żadnej nie pozostawiające wątpliwości, co do obowiązku zapisywania pomocników z handli delikatesowo-restauracyjnych, gdyż krótko po-

wiada, że wszyscy pomocnicy w takich handlach zatrudnieni po godzinie 11-tej przedpołudniem t. j. od godziny z którą rozpoczyna się spoczynek niedzielny.

Jak wiadomo, wszelkie usiłowania uwolnienia pomocników od rygoru wpisywania się do Stowarzyszenia szynkarskiego nie osiągnęły żadnego skutku, gdyż ustawa pod tym względem jest jasna.

Polskie Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Czerniowcach nadesłało odezwę, wzywającą do składek na zakupno gruntu pod boisko dla korpusów wakacyjnych dzieci polskich na Bukowinie, zwłaszcza w Czerniowcach, gdzie szkoły z językiem wykładowym niemieckim utrudniają wychowanie młodego pokolenia w duchu narodowym polskim. Rada Kongregacyi uznając ważność zadania, jakie Towarzystwo „Sokół“ ma do spełnienia na kresach, postanowiła poprzeć cel wyżej wspomniany i zarządzić subskrypcyę między członkami Kongregacyi, która przyniosła kwotę 139 koron, przesłaną przekazem pocztowym pod adresem skarbnika „Sokoła“ p. A. Böhma w Czerniowcach.

Przełożony domu OO. Jezuitów przy kościele św. Barbary prosił o zezwolenie dla ks. Jarosława Rejowicza na poszukiwania w Archiwum Kongregacyi kupieckiej, materiałów historycznych do monografii tegoż kościoła kupieckiego. Rada z całą gotowością udzieliła żądanego zezwolenia, a Wbny ks. Jarosław Rejowicz nadesłał pismo z podziękowaniem, oraz pracę swoją p. t. „Św. Stanisław Kostka w kościele św. Barbary w Krakowie“.

Członek nasz i szef jednego z najstarszych domów handlowych krakowskich p. Jan Kanty Wentzl nadesłał w darze dla Kongregacyi 10 cennych dzieł w 35 tomach pochodzących z biblioteki jego dziada śp. Jana Kantego Wentzla, senatora Rzeczypospolitej krakowskiej, za co Rada Kongregacyi wyraziła ofiarodawcy podziękowanie. Książki złożono na depozyt w Archiwum akt dawnych m. Krakowa, gdzie przechowywane są archiwalia Kongregacyi.

Kuratoria wyższej szkoły handlowej zawiadomiła o wyborze Pana Prezydenta miasta Dr. Juliusza Leo swym prezesem, a radcę Kongregacyi i delegata tejże do Kuratoryi Dr. Henryka Szarskiego wiceprezesem. Kupiectwo krakowskie wybór ten przyjęło z żywym zadowoleniem.

Kursa niedzielne dla uczniów handlowych wprowadzone w życie w roku ubiegłym — utrzymują się jeszcze dzięki zabiegom i troskliwej opiece przewodniczącego komisyi WP. Józefa Jawornickiego radcy Kongregacyi.

Program tych wykładów uległ w roku bieżącym zupełnej zmianie. Odezwały się głosy, że praktykanci przeciążeni są nauką trwającą w niedzielę od 3-ciej do 7-mej wieczorem i mają za mało czasu na rozrywkę tak potrzebną w ich wieku po całotygodniowej pracy. Rada Kongregacyi postanowiła przeto na wniosek p. radcy Jawornickiego, zredukować naukę do 2 godzin tj. od czwartej do 6 popołudniu a przedmioty wykładane ograniczyć do nauki religii i historii polskiej. — przy podziale uczniów na dwa oddziały.

Kursa niedzielne przeniesiono ze szkoły św. Scholastyki do nowego gmachu Akademii handlowej, której kuratorya, za życzliwem poparciem dyrektora p. Józefa Kannenberga, oddała do dyspozycji Kongregacji dwie sale szkolne.

Nauki religii udziela niestrudzony, a dla naszej młodzieży całą duszą oddany Wbny ks. Jarosław Rejowicz T. J.

Historią polską wykłada prof. Akademii handlowej WP. Herkulan Weigt.

Niestety frekwencya uczniów handlowych na kursach niedzielnych przedstawia bardzo wiele do życzenia. Z zapisanych 106 uczniów uczęszczaza zaledwie połowa. Zawiadomienia wysyłane do pp. kupców o nieobecności uczniów na nauce, nie odnosiły żadnych skutków. Jak we wszystkim tak i tu obojętność dla sprawy paraliżuje wszelkie usiłowania, w kierunku wychowania i umoralnienia przyszłego pokolenia pomocników handlowych a następnie kupców.

Na tem kończymy zestawienie spraw ważniejszych, jakeimi w ciągu roku bieżącego zajmowała się Rada Kongregacji kupieckiej — prócz mnóstwa spraw mniejszej wagi oraz urzędowych załatwionych przydyalnie.

W Izbie kupieckiej na ratuszu krakowskim
dnia 31. grudnia 1906 r.

Radca ces.

Jan Kwiatkowski

Podstarszy Kongregacji kupiec.

Radca ces.

Henryk Schwarz

Starszy Kongregacji kupiec.

Adam Kajzy

Sekretarz.

Stan funduszu żelaznego

Kongregacyi kupieckiej z dniem 31-go grudnia 1906 roku.

Wyszczególnienie	Wartość nominalna	
	Kor.	h.
2 sztuki losów krakowskich	80	—
4% listy Towarzystwa kredytowego ziemskiego	11000	—
4% listy Banku krajowego	3700	—
4% Pożyczka krajowa	8500	—
4% Obligacye propinacyjne	14000	—
Lokacya hipoteczna na realności L. 634 Dz. III.	10000	—
Książeczka Kasy Oszczędności miasta Krakowa L. 66669 Kor. 2449 55		
Procent zak rok 1906 „ 92 69	2542	24
Książeczka Kasy Oszczędności miasta Krakowa L. 9765 Kor. 869 07		
Procent za rok 1906 „ 32 88	902	95
Ogółem	50725	19

Stan funduszu żelaznego Archikonfraterni kupieckiej z dniem 31. grudnia 1906 r.

Książeczka Kasy O. m. Krakowa L. 112.131 kor. 4313 70	
Procent za rok 1906 „ 163 24 kor. 4476 94	
Książeczka Kasy O. m. Krakowa L. 236.834 kor. 1389 34	
Procent za rok 1906 „ 52 57 „ 1441 91	
Ogółem kor. 5918 85	

Stan funduszu rezerwowego Kongregacyi kupieckiej z dniem 31. grudnia 1906 r.

Książeczka wkładowa Banku kraj. L. 2648 kor. 795 39	
Procent za rok 1906 „ 28 87 kor. 824 26	

Stan funduszu jubileuszowego Kongregacyi kupieckiej z dniem 31. grudnia 1906 r.

Książeczka wkładowa Banku kraj. L. 2649 kor. 1087 64	
Procent za rok 1906 „ 39 49 kor. 1127 13	

Stan funduszu na cele wyborcze Kongregacyi kupieckiej z dniem 31. grudnia 1906 r.

Książeczka Kasy O. m. Krakowa L. 20289 kor. 258 55	
Procent za rok 1906 „ 9 76 kor. 268 31	

Kraków, dnia 31 grudnia 1906 r.

Wiktor Suski,

podskarbi Kongregacyi kupieckiej.

SPRAWOZDANIE

BIURA POŚREDNICTWA PRACY ZA ROK 1906.

Trzeci rok istnienia Biura pracy wykazuje wprawdzie niejakie zwiększenie klienteli i wydawniejszy procent zgłoszeń załatwionych z pomyślnym skutkiem, lecz nie ziszcza tych nadziei, jakie żywiła Rada Kongregacyi podnosząc myśl uregulowania pośrednictwa przez założenie Biura pracy.

Zakorzenoonego od dawna zwyczaju pozyskiwania pracowników przez faktorów, lub innemi sposobami i drogami z etyką kupiecką nie zawsze zgodnemi, Biuro nasze nie jest w możności osłabić, a tem mniej usunąć. Nie wyliczamy tu innych przeszkód i czynników, utrudniających rozwój działalności Biura, gdyż nie chcemy powtarzać tego, o czem już obszernie wspominaliśmy w poprzednich sprawozdaniach — stwierdzamy tylko, że stosunki wśród jakich Biuro nasze działa i pracuje nie uległy wcale zmianie na lepsze.

Zainteresowanie sprawami Biura ze strony kupiectwa prawie że żadne — zato animusz do krytyki rzeczy, których nawet bliżej nie stara się poznać i zbadać — polskim obyczajem naszym dość gęsty.

Pomocnicy zwłaszcza starsi z nielicznymi chlubnymi wyjątkami, są zdeklarowanymi przeciwnikami Biura pracy, gdyż rzekomo pozbawia

ich to wpływu decydującego, wobec szefa na przyjmowanie młodszych pomocników, a tem samem odgrywania roli protektorów wobec tych ostatnich. Jaki najczęściej wynika z tego „wpływowego stanowiska“ pomocnika starszego rezultat, przytoczymy jeden z licznych, jakie mamy pod ręką przykładów. Szef pewnej galant. firmy przyjął na przedstawienie starszego pomocnika, pewnego młodego człowieka, zatrudnionego przedtem w wybitnej firmie bławatnej, który w sposób wyrafinowany wyłudził od szefa gotówką przeszło 300 koron z góry powziąwszy postanowienie, niezwrócenia kwoty, powziętej tytułem zaliczki na płacę, a to w ten sposób, że pod pretekstem choroby po kilka dni nie pojawiał się w handlu, a spacerując po mieście chciał sprowokować wypowiedzenie. Wskutek takiego postępowania szef rzeczywiście wypowiedział mu posadę — na to tylko czekał ów pomocnik — i bez wszelkich skrupułów natychmiast objął miejsce w wspomnianym handlu galanteryjnym. Protektor jego starszy pomocnik w tej firmie, wiedział dobrze o sprawkach owego młodego człowieka i prawdopodobnem jest, iż obaj plan działania obmyślili. Nadto ów starszy pomocnik okłamał swego szefa, że zasięgał informacyi w firmie bławatnej — i że szef tej firmy dał o jego protegowanym pod względem uczciwości jak najlepsze świadectwo. Oszust zarobił na czysto 300 koron i otrzymał posadę dobrą bez czekania. Nie przytaczamy więcej przykładów, bo są jeszcze jaśkrawsze. Trudno wymagać od Biura, aby imać się takich środków i sposobów przy załatwianiu zgłoszeń o dostarczenie pomocników.

Niektóre firmy przy dostarczaniu pomocników i uczniów żądają nieraz od Biura gwarancyi, że dostarczeni przez nas pracownicy wymaganiom firm w zupełności odpowiedzą. W naszych stosunkach jest to, że najskromniej nazwać można, żądanie „naiwne“.

Przedstawienie firmom pomocników jako odpowiednich, może być tylko rachunkiem prawdopodobieństwa, opartym na świadectwach i referencyach pracodawców. Doświadczenie nauczyło nas, że „superlatywów“ w wyrażaniu uznania dla prowadzenia się, uczciwości, uzdolnienia pomocnika w świadectwach wystawianych przez firmy miejscowe i prowincjonalne w 80 wypadkach na 100, dosłownie i poważnie traktować nie można. Co do pomocników tutejszych świadectwa najpochlebniejsze nikogo w błąd nie wprowadzą, chyba że ustna informacja jest z rozmysłu również fałszywą, a co się niestety zbyt często zdarza. Biuro nie może być odpowiedzialne za rozmysłne nadesłanie mu, lub udzielenie ustnych nieprawdźliwych informacyi, gdyż przedkłada żądajacem całe szeregi zgłoszonych pomocników ze świadectwami, pozostawiając w myśl regulaminu swobodny wybór i decyzję firmom poszukującym, przyczem zachowuje się z całą obiektywnością. Uchyła się też Biuro od wszelkich pertraktacyi między firmami a pomocnikami co do warunków przyjęcia personalu, względnie obejmowania posad, zwłaszcza, kiedy chodzi o wynagrodzenie. Często obie strony wymagają tego rodzaju pośrednictwa od Biura, a zasłanianie się regulaminem uważają za uchylenie się od spełnienia obowiązku.

Miedzy zgłoszeniami tak pracodawców, jakoteż pomocników, góruje dział kolonialny. Zgłoszenia pomocników wykazują przeważnie materiał świeży, niewyrobiony i niedoświadczony, brak rutynowanych pomocników ekspedyentów, którzyby mogli wykazać przynajmniej trzechletni pobyt w jednej firmie. Nie rzadkie są wypadki, że młodzieniec w wieku lat 21 przedkłada pięć lub sześć świadectw pracy. Brak zupełny ludzi młodych, którzyby rokowali nadzieję wyrobienia się na kierowników, dysponentów w handlach większych. Kontyngent pomocników galanteryjnych, bławatnych, drobiazgowych zmniejsza się coraz bardziej wskutek wzrastającej niechęci kupców do przyjmowania praktykantów, a to ze względu na „wygodę i spokój“.

Podnosiliśmy dawniej na tem miejscu bardzo małą ilość zgłaszających się praktykantów, posiadających chociażby 2 klasy szkół średnich, lub ukończoną szkołę wydziałową.

Uczniów, którzyby te warunki posiadali, a uczęszczali do szkół w Krakowie lub we Lwowie firmy przyjmować nie chcą. Zamiejscowych w Biurze zgłoszonych uczniów jest tak znikoma liczba, że nimi firm obdzielić nie można.

Większość uczniów zgłoszonych, synów rodziców ubogich, rękodzielników, niższych urzędników, a nawet wieśniaków, rezygnować musi z praktyki handlowej, gdyż przeważna część zgłoszeń firm, oznacza jako warunek przyjęcia, bądź całkowite utrzymanie chłopca przez rodziców bądź też sprawianie mu ubrania, obuwia i bielizny przez całe cztery lata nauki w handlu, co oczywiście przy-

stępnymi warunkami nazwać trudno, ale też firmy takie nie powinny narzekać na zupełny brak uczniów chcących poświęcić się zawodowi handlowemu.

Działalność Biura pracy w roku 1906 przedstawia się cyfrowo, jak następuje:

A. I. Firmy poszukujące pomocników:

	firm kolon. różnych		
1. Zgłoszonych z r. 1905 i 1906	61	26	= 87
2. Wycofano	12	8	= 20
3. Pozostało firm	49	18	= 67
Dostarczono pomocników	44	15	= 59
Pozostało w ewidencji	5	3	= 8

A. II. Firmy poszukujące uczniów:

Zgłoszonych różnej kategorii	59
Wycofano	10
Pozostało	49
Dostarczono	38
Pozostało w ewidencji	11

B. Pomocnicy poszukujący posady:

	firm kolon. różnych		
1. Zgłoszonych	136	46	= 182
2. Wycofano	46	18	= 64
3. Pozostało	90	28	= 118
Umieszczono	44	15	= 59
Pozostało w ewidencji	46	13	= 59

C. Uczniowie poszukujący umieszczenia w praktyce:

1. Zgłoszonych	68
2. Wycofano	18
3. Pozostało	50
4. Umieszczono	38
5. Pozostało w ewidencji	12

Z powyższych zestawień wynika, że na 284 zgłoszeń różnej kategorii załatwiono w ciągu roku bież. ze skutkiem pomyślnym 194, czyli 68·3%.

Z ogólnej liczby zgłoszeń firm 116 załatwiono ze skutkiem 97, czyli 83·6%.

Na 118 zgłoszeń pomocników, załatwiono skutecznie 59, czyli 50%.

Z 50 zgłoszonych uczniów, umieszczono 38 co wynosi 76%.

W porównaniu z rokiem 1905 liczba zgłoszeń różnych kategorii wzrosła o 30, a załatwionych ze skutkiem było o 32 więcej.

Ogółem w ciągu trzechletniego istnienia Biura t. j. od 1 stycznia 1904 do 31 grudnia 1906 na 808 zgłoszeń wszelkiego rodzaju załatwiono ze skutkiem pomyślnym 504, co stanowi 62·37%.

Skromne opłaty za dostarczenie pomocników i uczniów pobierane od firm — pokrywają koszt utrzymania biura w zupełności, jak to stwierdza poniżej zamieszczone zamknięcie kasowe. W wykazie zamieszcza się jako załatwione tylko te zgłoszenia, za które uiszczono takse regulaminową za dostarczenie ucznia lub pomocnika. Wskutek zaniedbania przez uczniów i pomocników doniesienia do Biura o umieszczeniu, względnie przyjęciu posady — tracimy prawie третią część dochodów. Firmy bez urgensów rzadko kiedy nadsyłają należytość, inne zwlekają po dwa miesiące z uiszczeniem, a są firmy jak, że tylko wspomniemy „A. Muszyńska“ w Tarnowie, która nie tylko że taksy zapłacić nie chce, ale na szereg upomnień między innymi p. Starszego, wcale nie odpowiada. Aby na przyszłość od podobnego wyzysku Biuro uchronić,

firmy nierzetelnie postępujące notujemy skrzętnie i odmawiamy przy powtórnem zgłoszeniu wszelkiej interwencji.

W sprawach pośrednictwa pracy w roku bieżącym odebrano i wysłano razem 795 korespondencji.

Kraków, dnia 31 grudnia 1906.

Adam Kajzy

prowadzący Biuro pracy

Radca cesarski:

Jan Kwiatkowski

Podstarszy Kongr. kupiec.
i Przewodn. Komisji.

BIURO POSREDNICTWA PRACY

ul. Kopernika l. 20

otwarte codziennie od 3. do 5. popoł. z wyjątkiem niedziel i świąt.

Zamknięcie kasowe Biura pracy przy Kongregacyi kupieckiej za rok 1906.

P r z y c h ó d		Kor.	hal.	R o z c h ó d		Kor.	hal.
L. bież.				L. bież.			
1.	Z opłat firm za dostarczenie uczniów i pomocników za czas od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1906	420	—	1.	Wynagrodzenie sekretarza za prowadzenie „Biura pracy“ miesiącnie po 20 kor. w myśl uchwały Ogólnego Zgromadzenia z dnia 20-go stycznia 1905, za rok 1906	240	—
				2.	Portorya i drobne wydatki kancel.	29	83
				3.	Druki formularzy	28	—
				4.	Zysk czysty wniesiony do Kasy Kongregacyi kupieckiej za rok 1906	122	17
					Razem	420	—

Kraków, dnia 31. grudnia 1906.

Sprawdzono:

R. e. *Wiktor Suski*, podskarbi Kongr.

R. e. *Jan Kwiatkowski*, przewodn. Komisyi Biura.

CZŁONKOWIE KONGREGACYI KUPIECKIEJ

piastujący godności i urzędy obywatelskie, tudzież reprezentujący stan
kupiecki miasta Krakowa w różnych instytucjach.

W Sejmie krajowym:

JWP. Jan Kanty Federowicz, poseł m. Krakowa na Sejm krajowy.

W Radzie miasta Krakowa:

WPP. Jan Godzicki; Jan Kanty Federowicz; Józef Jawornicki; radca ces. Jan Kwiatkowski; radca ces. Henryk Schwarz; radca ces. Wiktor Suski i Dr. Henryk Szarski.

W Izbie handlowej i przemysłowej:

Jako Członkowie stanu handlowego: WPP. Henryk Schwarz, radca ces.; Jan Kanty Federowicz; Józef Jawornicki, radca ces.; Jan Kwiatkowski i Dr. Henryk Szarski.

W Kuratorji akademii handlowej:

Delegaci Kongregacyi kupieckiej: WPP. Jan Kwiatkowski radca ces. i Dr. Henryk Szarski, zarazem Wiceprezes kuratorji.

W Trybunale handlowym:

Jako fachowi sędziowie obywatelscy, (asesorzy) radcy cesarscy: WPP. Herman Fritsch; Marceł Ja-

kubowski; Jan Kwiatkowski; Karol Krupiński; August Porębski; Ignacy Sobolewski; Wiktor Suski, oraz Leon Schiller.

W Kasie Oszczęd. m. Krakowa:

Jako członkowie Wydziału wielkiego: WPP. Jan Kanty Federowicz; radca ces. Herman Fritsch; Józef Jawornicki; radca ces. Jan Kwiatkowski; Dr. Henryk Szarski i radca ces. Henryk Schwarz.

W Powiatowej Kasie Oszczędności:

Jako członkowie Wydziału: WPP. Władysław Fischer; Józef Jawornicki; Dr. Henryk Szarski.

Tamże jako cenzorowie:

WPP. Józef Jawornicki, radcy cesarscy: August Porębski; Henryk Schwarz; Leon Schiller; Ignacy Sobolewski; Wiktor Suski i Jan Wentzl.

W Filii Banku krajowego:

Członek Komitetu nadzorczego: WP. Dr. Henryk Szarski; zastępca Jan Kanty Federowicz.

W Komitecie cenzorów działu weksłowego:

WPP. Jan Kanty Federowicz, radca ces.; Herman Fritsch, Józef Jawornicki, radca ces.; Jan Kwiatkowski, radca ces.; Henryk Schwarz, radca ces.; Ignacy Sobolewski, radca ces., Wiktor Suski.

W Filii Banku austriacko-węgierskiego:

Jako cenzorowie: WPP. Jan Władysław Fischer, radca ces.; Herman Fritsch; Józef Jawornicki, radca ces.; August Porębski; Henryk Schwarz, radca ces.; Dr. Henryk Szarski.

W Towarzystwie wzaj. ubezpie. i wzaj. kredytu:

Jako zastępca dyrektora II.: WP. Dr. Henryk Szarski. *Członek Komisji rewizyjnej:* WP. Józef Jawornicki.

W Związku handlowym dla Kółek rolniczych:

Członek Rady nadzorczej: WP. Jan Kanty Federowicz. *Członek Komisji rewizyjnej:* Jan Kwiatkowski, radca ces.

SPIS CZŁONKÓW

KONGREGACYI KUPIECKIEJ STOŁ. KRÓL. MIASTA KRAKOWA

w roku 1906.

1. Aksman Leopold.
2. Angrabajtis Józef.
3. Barberowski Jakób.
4. Biasion Alfred.
5. Bilewski Władysław.
6. Birtus Stanisław.
7. Bochnak Władysław.
8. Bujański Wawrzyniec.
9. Chronowski Jaksa Eustachy.
10. Ciechanowski Wacław.
11. Czarnek Władysław.
12. Dekorde Gabryel.
13. Dutkiewicz Marcei, radca Kongregacyi kupieckiej.
14. Ekier Jan.
15. Erker Jan.
16. Federowicz Jan Kanty, radca miejski, radca Kongregacyi kupieckiej, poseł na Sejm krajowy, asesor Trybunału handlowego, członek Izby handlowo-przemysłowej.
17. Fenz Wilhelm.
18. Fischer Władysław, członek honorowy Kongregacyi kupiec., prefekt Archikonfraterni kupieckiej przy kościele św. Barbary.
19. Fischer Jan Józef.
20. Fischer Jan.
21. Frass Antoni.
22. Froncz Anastazy.

23. Fritsch Herman, radca cesarski, asesor Trybunału handlowego, członek Rady cłowej.
24. Gawlas Wincenty.
25. Godzicki Jan, radca miejski.
26. Gralewski Antoni.
27. Grigar Ferdynand.
28. Grosse Juliusz, radca cesarski.
29. Hanke Józef.
30. Jachimski Jan.
31. Jadowski Piotr.
32. Jakubowski Marcei, radca ces., asesor Trybunału handl.
33. Jawornicki Józef, radca miejski, członek Rady nadzorczej Tow. ubezpiecz., członek Izby handlowej, radca Kongr. kup.
34. Karliński Stanisław.
35. Krupiński Karol, radca cesarski, radca Kongregacyi kupiec., asesor Trybunału handlowego.
36. Kućmierczyk Józef.
37. Kurkiewicz Julian.
38. Kusz Ferdynand.
39. Kwiatkowski Jan, radca cesarski, radca miejski, członek Izby handlowo-przemysłowej, podstarszy Kongregacyi kupieckiej.
40. Kwiatkowski Jan (syn).
41. Launer Władysław Edward.
42. Lazar Ludwik.
43. Lenert Franciszek.
44. Leśniowski Waleryan.
45. Łysakowski Stanisław, dyrektor Bazaru krajowego.
46. Macharski Franciszek, c. k. dostawca nadworny.
47. Mackiewicz Łukasz.
48. Mildner Konstanty.
49. Nagel Jan (syn).
50. Neuwert Stanisław.
51. Niesiołowski Kazimierz.
52. Nikiel Stanisław.
53. Orzechowski Kazimierz.
54. Porębski August, radca cesarski, asesor Trybunału handlowego, prezes Stowarzyszenia kupców i młodzieży handlowej.
55. Dr. Prażmowski Adam, dyrektor Związku handl., radca ces.
56. Przybylski Stanisław.

57. Raczyński August.
58. Rajal Franciszek.
59. Reim Gustaw.
60. Ripper Hugo.
61. Rohseek Józef.
62. Rózecki Roman.
63. Rudnicki Józef.
64. Ryglicki Adolf.
65. Skalski Zenon.
66. Skórczewski Adolf.
67. Skórczewski Władysław.
68. Smidowicz Eugeniusz.
69. Sobolewski Ignacy, radca cesarski, członek Komisji wymiaru podatkowego.
70. Siekacz Antoni.
71. Suski Wiktor, radca cesarski, radca miejski, asesor Trybunału handlowego, podskarbi Kongregacji kupieckiej.
72. Sykutowski Leon.
73. Schiller de Schildenfeld Leon, radca cesarski, radca Kongregacji kupieckiej, asesor Trybunału handlowego, wiceprezes Stowarzyszenia kupców i młodzieży handlowej.
74. Schwartz Józef Antoni.
75. Schwarz Henryk, radca cesarski, starszy Kongregacji kupieckiej, radca miejski, członek Izby handlowo-przemysłowej, prezes Towarzystwa dobroczynności.
76. Dr. Szarski Henryk, zastępca dyrektora Tow. ubezpieczeń, asesor Trybunału handlowego, członek Izby handlowo-przemysłowej, radca miejski, radca Kongregacji kupieckiej, członek Komisji nadzorczej Banku krajowego.
77. Tomaszewski Kamil.
78. Weber Ludwik.
79. Wentzl Jan Kanty.
80. Wieczorek Zygmunt.
81. Woyciechowski Ignacy.
82. Zajączkowski Kazimierz.
83. Zajączkowski Władysław.
84. Zajączek Franciszek.
85. Zegadłowicz Antoni.
86. Zelt Antoni.

- 87. Zdanowicz Zdzisław, radca Kongregacyi kupieckiej.
- 88. Ziembicki Zygmunt.
- 89. Zimler Jan.

Członkowie uczestnicy:

- 90. Adelmanowa Helena.
- 91. Barberowska Karolina.
- 92. Bielakowa Emilia.
- 93. Hildowa Amalia.
- 94. Kretschmerowa Adela.
- 95. Madejska Marya.
- 96. Reinerowa Marya.

Członkowie nieczynni:

- 97. Goebel Stanisław.

L. 24/₀₇

STARSZY
KONGREGACYI KUPIECKIEJ
STOŁ. KRÓL. MIASTA KRAKOWA

zawiadamia Szanownych Członków, że w myśl postanowienia
§. 22 statutu odbędzie się w Niedzielę dnia 17 Lutego
1907 r. o godzinie 3 po południu

OGÓLNE ZGROMADZENIE
KONGREGACYI KUPIECKIEJ

w sali posiedzeń Rady miejskiej na ratuszu krakowskim.

W razie niezebrania się wymaganego statutem kompletu,
odbędzie się zgodnie z §. 23 ust. 2, **tego samego dnia**
w godzinę później t. j. o godz. 4 do południu

POWTÓRNE OGÓLNE ZGROMADZENIE

bez względu na ilość obecnych członków.

Na porządku dziennym:

1. Odczytanie protokołu z Ogólnych Zgromadzeń z dnia 11 Lutego 1906 r.
2. Odczytanie nadeszłych pism.
3. Sprawozdanie Rady Kongregacyi za rok 1906*).
4. Sprawozdanie komisji kontrolującej z wnioskiem o udzielenie absolutoryum Podskarbiemu.
5. Sprawozdanie Komisji Biura pracy.
6. Budżet na rok 1907.
7. Wybory Starszego i Rady.
8. Przyjęcie nowych członków.
9. Wnioski.

W izbie kupieckiej na ratuszu krakowskim dnia 10 Lutego 1907 r.

Radca cesarski:

Henryk Schwars.

*) Sprawozdanie za rok 1906 dołącza się.

